

8 (1160)-сон 26 февраль 2014 йил

Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Оила соғолом экан — жамият мустаҳкам, жамият мустаҳкам экан — мамлакат барқарордир.

Ислом КАРИМОВ

жамият

**ИНТЕРНЕТ КАФЕДАГИ БОЛА
НИМАНИ ЎЙЛАЯПТИ Ҷ
ЎЙНАЯПТИ...**

3

Фаисихиддин ДАДАМУХАМЕДОВ,
Узбекистон Республикаси
халк устаси:

6
ГҮ ЗАЛЛИК
4 УМР БЕЗАГИДИР!

ОНАСИННИ КУРИБ...

8

ҚАДР-ҚИММАТИМ, ТАЯНЧИМ ВА ИФТИХОРИМСАН, МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОН!

Ўзбекистон Республикаси
Президентининг Қарори

2014 ЙИЛГИ НАВРЎЗ УМУМХАЛҚ БАЙРАМИГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИШ ВА УНИ ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА

Ҳалқимиз учун шарқона янги йилнинг бошланиши, энг қадимий, асл миллӣ, энг ардоқли байрам бўлмиш Наврӯз айёмини марказда ва жойларда ҳар томонлама пухта тайёргарлик билан кутиб олаша нишонлаш мамлакатимизда эзгу анъанага айланниб қолди.

Бугунги кунда ушбу умуммиллий байрамнинг маънавий ҳаётимиздаги ўрни ва таъсири, инсоннинг табиат билан уйғун бўлиб яшashi, унинг қалбида эзгулик, меҳроқибат, бағрикенглик каби олижаноб туйғуларни уйғотиш, жамиятимизда ўзаро хурмат ва ҳамжихатлик муҳитини янада мустаҳкамлаш, ёш авлодимизни миллий қадрият ва анъаналаримиз руҳида камол топтириш борасидаги аҳамияти тобора ортиг бормоқда.

Ана шуларнинг барчасини инобатга олиб ҳамда Наврӯз байрамини юксак савияда, муносиб тарзда нишонлаш мақсадида:

1. Байрамга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича ташкилий кўмита таркиби 1-иловага, ижодий гурӯх таркиби 2-иловага мувоғиқ тасдиқлансин.

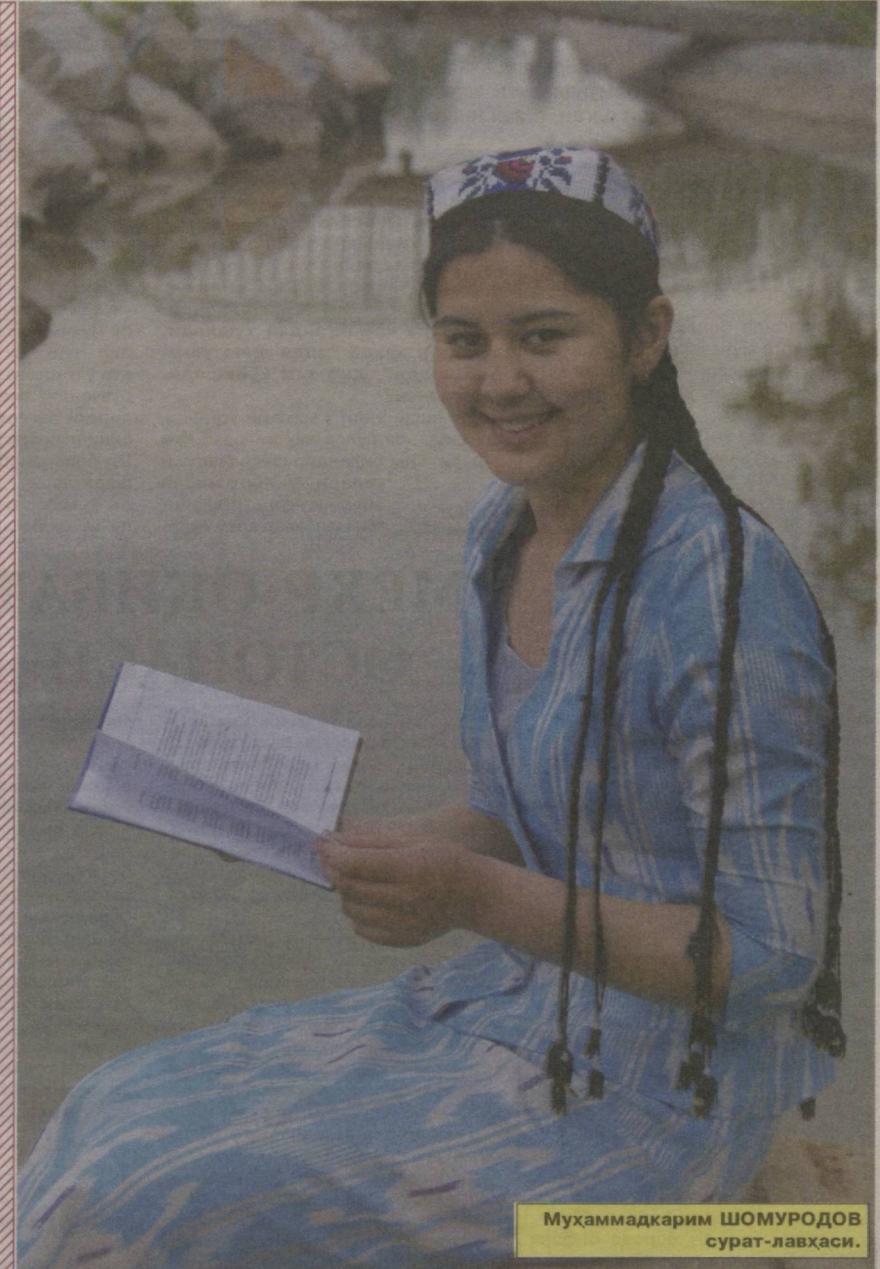
Ташкилий кўмита ва унинг худудий бўлимлари Наврӯз байрамини пойтахтимиз Тошкент шаҳрида, Коракалпостон Республикаси ва вилоятлар марказларида, барча шаҳар, туман ва қишлокларда умумхалқ сайиллари шаклида кўтаринки руҳда ўтказишига қаратилган, “**Ҳар кунимиз Наврӯз бўлсин!**” деган шиорни асосий гоя сифатидаги ўзида мужассам этган ташкилий-амалий, маданий-маънавий тадбирлар режасини ишлаб чиқсан ва амалга оширгисин.

2. Тадбирлар режасини тайёрлашда қуидаги масалаларга алоҳида эътибор қаратилсин:

Наврӯз фаслида инсоннинг табиат билан ҳамоҳанг бўлиб, ўзини табиатнинг ажралмас бир қисми деб хис этишини ифода киладиган, атроф-муҳитни, она заминни эъзозлаб, унинг неъматларини, бугунги тинч ҳаётни қадрлаб, шукроналик туйғуси билан яшашга давлат эта-диган маънавий-маърифий тадбирларни уюштириш;

жойларда бўлиб ўтадиган учрашув ва сухбатларда, оммавий аҳборот воситаларида Наврӯз байрамининг тарихи, уни нишонлаш билан боғлиқ урф-одат, анъана ва қадриятларимизнинг моҳияти ва аҳамиятини кенг ёритиш;

(Давоми 2-бетда.)

Муҳаммадкари ШОМУРОДОВ
сурат-лавҳаси.

Сен баҳорни соғинмадингму?!

**Ўзбекистон Республикаси
Президентининг
Қарори**

**2014 ЙИЛГИ НАВРЎЗ УМУМХАЛҚ БАЙРАМИГА
ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИШ ВА УНИ ЎТКАЗИШ
ТЎФРИСИДА**

(Давоми. Боши 1-бетда)

мамлакатимизда яшаётган, миллати, тили ва динидан қатъи назар, барча юртдошларимиз учун севимли байрамга айланган Наврўзнинг руҳи ва фалсафасида мұхассам бўлган аҳиллик ва ҳамжихатлик, меҳру саховат, кексаларга хурмат-этиром кўрсатиш, кўмакка муҳтоҷ инсонларга бегарас ёрдам бериши билан боғлиқ тадбирларни амалга ошириш;

янги деҳқончилик мавсумининг бошланиши, яшариш ва янгиланиш, қут-барака, ободлик ва фаронлик рамзи бўлмиш Наврўз фаслида маҳалларда, шаҳар ва қишлоқларимизда ҳашарлар, кенг кўламдаги ободончилик ва кўкаламзорлаштириш ишларини ташкил этиш;

Коқақалпогистон Республикаси, вилоятлар марказлари ва Тошкент шаҳрида бўлиб ўтадиган байрам дастурларига фольклор гуруҳлари, бадиий ҳаваскорлик жамоатлари, оиласиан ансамблар, бахшиш-шоирлар, шунингдек, профессионал ижрочилар ва истеъододли эстрада артистларини танлов асосида жалб этиш;

байрам дастурларини тайёрлашда ҳалқ ўйинлари, фольклор санъати намуналарига, эл-юритмизнинг дилидан чуқур жой олган, гўзал инсоний тўй-

гуларни юксак пардаларда тараннум этадиган куй ва қўшиклар, ўлан ва лапарларга кенг ўрин бериш.

3. Белгилаб қўйилсинки, ўтказиладиган байрам тадбирлари:

Коқақалпогистон Республикаси вилоятларда Коқақалпогистон Республикаси бюджети ва маҳаллий бюджетлар ҳамда жойлардаги ишлаб чиқариш корхоналари, хўжаликлар, жамғармалар ҳисобидан;

Тошкент шаҳрида республика бюджети ва Тошкент шаҳар маҳаллий бюджети маблағлари ҳисобидан тенг улушларда қопланади.

4. Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги, Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, "Жаҳон" ахборот агентлиги ва бошқа оммавий ахборот воситаларига Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиши бўйича амалга оширилаётган ишларни атрофлича ёртиб бориш тавсия этилсин.

5. Мазкур қарорнинг ижросини таъминлаш Ўзбекистон Республикаси Баш вазири Ш.Мирзиёев зимасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси

Президенти

Ислом КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2014 йил 24 февраль

КЎНИКМА ОИЛАДАН БОШЛАНАДИ

Хонадонда болажонлар кулгиси кўнгилларга муనавварлик бағишлади. Орзу-умидларимиз, ҳаётдан кутган кувончларимиз уларнинг камолоти билан боғлиқ.

Юритимизда ўғил-қизларнинг жисмонан ва маънан соғлом ўсишлари учун оиласдан тортиб, маҳалла, ўкув муассасалари ва барча тибиёт масканларида зарур шарт-шароитлар яратилган. Қишлоқ врачлиқ пунктларидаги имкониятлар, бу жойларнинг малакали мутахassisлар билан таъминланганлиги, замонавий тиббиёт жиҳозларини кўриб, ҳалқимиз саломатлигини муҳофаза килишга накдар катта ётибор ва ғамхўрлик кўрсатилаётганини яна бир дилдан англаймиз. Энг муҳими, тиббиёт муассасалари томонидан профилактик тадбирлар кенг қарорда ва сифати амалга оширилаётгани фарзандларимизнинг соғлигини асрар-авайлашда алоҳо ўрин тутоқко.

Жойларда ҳамкорликда олиб борилётган тарғибот тадбирларимизда биз бу бекиёс имкониятларнинг кадр-қимматига, аҳолининг тиббий маданийини ошириши, келажак аводдининг соглом ва баркамол ўсишида оила, маҳалла, ўкув муассасаларининг ўзига хос ўрни ва эзгу мақсад йўлида ҳамжихатлика иш олиб боришининг ижобий аҳамиятига ётибор қарятилизмис. Барча кўнникмалар катори инсонда тиббий маданийнинг шакланиши оиласдан, хусусан, болаликдан бошланиши табиий. Аҳолининг турли қатламлари ўртасида мулоқот ҳарәнларида эндиликда отоналарнинг ҳам бу борада бефарқ эмасликлари кузатилаётгани ётиборга молик.

Сайдазим БАКИЕВ,

Учтепа туман 3-сон давлат нотариал идораси нотариуси.

Бола табиатан қизиқувчан, ҳамма нарсани тезда билишни истайди. Одасига, ён-атрофида-гиларга тинимисиз саволлар беради, катталарнинг ҳатти-харакатларини тақорлагиси келади. Ўсмир ўшида эса унинг саволлари бироз камайгандай туюлади, шунда у ҳақда "энди ача улгайиб колди", деб ҳам кўйишади. Аслида-чи?

Бу ўшда энди у нимани ўрганса, шу ҳақда, оз бўлса-да, фикрлаб ҳам кўради, ким биландир фикрлашгиси келади. Ўқиш-ёзишини билгани учун ўрганадиган манбалар сони орта-

Хар бир ота-онанинг ўсмир ўшда-ги ўғил-қиз тарбиясига беларво бўлиши билан унда ҳам локайдлик, дахлизилик ҳиссисини пайдо қилиб қўйиши хеч гап эмас. Катта бўлгач, алии қўйилиб қолар, деб ўйлаш эса тарбия учун берилган вакти бехуда йўқотиб, бу муҳим масалада кечикиш деганидир. Чунки бу ўшда ўсмирнинг табиати ўзгарувчан бўлади, бундай ўзгарувчанлик эса унинг ўсишга мойиллигини англатади. Ўсмирлик палласининг нозик жиҳатлари ҳам шунда. Шу боис ҳам болани ніхолга киёслади-да.

Эътибор қилсангиз, дунёдаги турли ёт оқимларнинг тарғиботчилари канчадан-канча ахборот манбалари орқали асосан ўсмир ўшлар, болалар онгу шуурини нишонга олиб иш тутилар. Хусусан, интернет тармогида шундай максадларга йўналтирилган турфа шаклшамойилдаги сон-саноқсиз манбаларнинг аксарияти айнан шу ўшдаги ўғил-қизларга қаратилиди.

Юритимизда фарзандларимизнинг нафақат жисмонан, балки маънан соғлом бўлиб вояга етиши учун ҳар томонламда шароитлар яратилиб, бу борада кенг кўламда тарғибот ишлари олиб борилмоқда. Ёшлар тарбияси учун кенг жамоатчилик жалб этилган. Мавзумки, ҳозир бизлар глобаллашув, ахборот тараққий этган даврда яшайпмиз. Шу боис фарзандларимизнинг мағкуравий иммунитетини мустаҳкамлаш, юксак маънавиятли килиб тарбиялашга ҳар биримиз масъул эканимизни унутмайлик.

**Доноҳон ИШАНОВА,
Тошкент шаҳар Шайхонтохур
тумани**

**1-давлат нотариал идораси
нотариуси.**

**Зулфия НИЗОМИДДИНОВА,
нотариус.**

**Камола ЖЎРАБОЕВА,
Шайхонтохур тумани 2-сонли
ДНИ нотариуси.**

**Ўзбекистон Хотин-қизлар
қўмитаси фаолиятидан**

ЁШЛАР МАНФААТИ – ДОЛЗАРБ МАСАЛА

Мамлакатимизда ёшларга ҳар томонлама ғамхўрлик кўрсатиш, юксак маънавиятли, мустақил фикрлайдиган, замонавий илмファン ютуқларини пухта ўзлаштиришга интилувчан, ҳар томонлама соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиши масаласига давлат сиёсати даражасида ётибор қаратилган.

Бугунги кунда республикамизда 75 та олий ўкув юртлари, 1554 та ўрта маҳсус қасб-хунар коллежлари ҳамда академик лицейлар фаолият юритмоқда. Олий ўкув юртларида 258219 нафар талаба, ўрта маҳсус қасб-хунар таълими тизимида 1.639459 нафар ўкувчи таълим-тарбия олиб, илм-фан, қасб-хунар сирларини пухта ўрганишмоқда. Талабалар, ўкувчи ёшларнинг ҳар томонлама камол топиши учун барча имкониятлар мухайё. Хусусан, олий ва ўрта маҳсус қасб-хунар таълими муассасаларига қарашли 1031 та талаба ва ўкувчилар турар жойлари мавжуд. Ушбу турар жойларда ёшларга яратилган шарт-шароитлар, уларнинг ҳаёт тарзини, бу масалаларни ўрганиш бора-сида Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси томонидан режа асосида амалий ишлар қилинмоқда.

Яқинда мазкур жамоат ташкилотида олий ва ўрта маҳсус таълими муассасаларининг талабалар турар жойида яратилган тарзини таълими тарбияни таълим-тарбияни, ижтимоий-маънавий мухит ҳамда талабалар ва ўкувчиларнинг турмуш шароитини янада яхшилаш мавзуида йигилиш бўлиб ўтди.

Унда талаба ва ўкувчилар турар жойларида яратилган қуалликлар, санитария-гигиена таълабларига риоя этилиши, айрим турар жойларда бу борада кузатилган камчиликлар яхқида атрофлича сўз юритилди, камчиликларни бартараф этишида жамоат ташкилотларининг иштироки ва ҳамкорлигини кучайтириш лозимлиги хусусида таъкидланди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Баш вазирининг ўринбосари, Республика Хотин-қизлар қўмитаси раиси Элмира Боситхонова иштирок этди.

Куни кечада Миллий матбуот марказида Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитасининг янгича дизайнаги **wcu.uz** расмий веб сайти ҳамда тадбиркор ва касаначи аёлларнинг **bizayol.uz** веб-порталининг тақдимот маросими ўтказилди.

**Гулноза БОБОЕВА,
Барно МИРЗААҲМЕДОВА,
“Оила ва жамият”
мухбирлари.**

Хозир юртимизнинг аксари-ят ҳудудларida, айниқса, шаҳар, туман марказлари, кейинги пайтларда баязи қишлоқларда ҳам интернет кафелари ишлаб турибди, уларнинг фаолиятини тартиғга солувчи бир қатор хуқуқий асослар ҳам жорӣ этилган. Бу жойлар аҳоли учун зарур хизматлар кўрсатишга мўлжалланган. Этибон қиссангиз, уларнинг аксарияти болалар, ёшлиарнинг соатлаб компьютер ўйинлари, уларнинг маънавий тарбисига салбий таъсири этувчи турли веб сайтилар ва маълумотлар билан андармон бўладиган ўйин хонасида таассурот ўйғотди.

Баязи интернет клубларга иш юзасидан кирсангиз, ундан гигиенага тўғри келмайдиган қолатлар, деворларда ахлоқ-сизлики, оммавий маданият, жанговарлик тарғиб қўлувчи суратлар илингани, фойдаланувчиларнинг тартиб-қондиларни унтиби, экранга қараганча ўзича сўкниб, тоғ бақири-чакрир қилиб ўтирганларини кўрганингизда нима юмуш билан келтганингиз хаёлнингиздан фаромуш бўлади. Компьютер қаршинастагилар ҳар хил веб сайтилардан фойдаланишаётган бўлса ҳам компьютер экранидан лавҳалар, ёзувларнинг умуний мөнъияти бир-бира яқин мақсадларни қарраганини фаҳмалайсиз, шакл турфа, холос. Компьютер ўйнаётганларнинг асоси қисми мактаб ва коллеж ёнидагилардан иборат. Тўғри, ўз ерга бирров кириб ёки ўпроқ ўтириб, ўқиб-ўрганиши учун ёки шунга ўтшаш бирор зарур ишлари билан машузул бўладиган ёшилар ҳам бор.

Биз мутахассислар, ёшлиар ва ота-оналарнинг шу мавзу атрофидаги фикр-мулоҳазалари билан қизиқдик.

Отабек БОЗОРОВ,

Миллӣ ғоз ва мағкура илмий маркази бош мутахассиси:

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланган вазифалар асосида ҳар ойда жойлардаги интернет ва компьютер клубларида режа бўйича рийслар ўткашиб борамиз. Шу билан бирга, марказимиз томонидан интернет кафелари учун тақлиф ва тавсиялар ишлаб чиқилинган. У ерда фойдаланувчилар қандай ўйинлар ўйнаши, қайси сайтлардан фойдаланниши мақсадда мувофиқиди, бинодаги ҳолат қандай бўйиши кераклини ҳакнида тавсиялар берилган.

Воюга етмаганилар ва коллеж ўқувчилари дарс вақтида ҳамда кеч соат 22:00 дан кейин бу ерга кириши тақиқланади. Агар улардан қай бири бу қондага амал қилимаса, биринчи жазо кафе раҳбарига берилади. Бунда унга жарима солишинада тортиб, айниқса, мағкуравий хуржуларни тарғиб қўлувчи сайтилар ва ўйинлардан фойдаланишига рухсат берган бўлса, ишни судгача ошириши, кафени ёшингача бўлган чоралар кўрилади. Шундай бўлса-да, афуски, айрим бошқарувчилар ишончни оқдишмайти. Кафе бошқарувчиларининг айримлари ҳозирги кунда кириб келаётган маънавий таҳдидлар ҳакида зарур тушунчаларга деялри эта эмаслиги ҳам учрайди.

Тошкент шаҳридаги интернет ва тейм клублар фаолияти-

Бугунги кунда дунёни қамраган интернет тармоғининг имкониятлари эзгулик манфаатларига хизмат қилиши билан бирга, инсониятни ташвишга солаётган глобал муаммоларнинг чукурлашувига кўмаклашувчи кучли во-сита ҳам бўлиб қолаётгани ѡч кимга сир эмас. Турли ёшдаги одамлар иш, ўқиш ёки жамоат жойларидаги хоҳлаган пайтида ушбу тармоқдан фойдаланиши мумкин. Ҳатто, уй шароитида ҳам бу имконга эга кишилар сони ортмоқда.

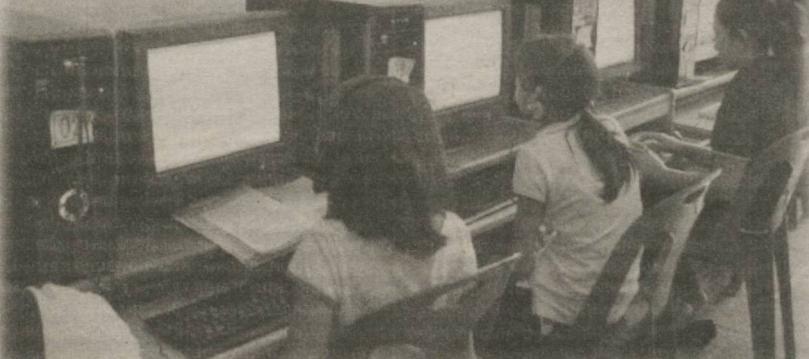
Албатта, ахборот технологиялари тараққиёт учун нақадар зарур ва катта қуайликлар яратишими барчамиз чукур англаймиз. Энг мухим жиҳати эса ушбу воситалардан тўғри мақсадларда фойдаланиш билан боғлиқидир.

ни ўрганиши пайтида кафелардан бири гигиена ва хавфисизлик талабларига жавоб бермаслиги аниқланган. Баязан бошқарувчининг ўринда 17 яшар киз унинг вазифаларини бажарип турган. Клуб раҳбарларидан бу ҳақда изоҳ сўралганида, сан шахсий почтамдан фойдаланиши учун кираман. Баязан ижодий маълумотларни интернет орқали излашимга ҳам тўғри келади. Шундай пайтларда компютерни ишлатгандан то ахборотни олгунимга қадар ҳар хил беҳаётлик, ахлоқсизлик-

ган маълумотлар унинг сўнги ҳаётида акс этмасдан қолмайди.

Баязан, мактаб ёшилдаги болаларнинг ота-оналари уларнинг диккати тарқоқ, хотириси зониф бўлиб бораёттанидан илоншади. Бош мия асосан керак-

ИНТЕРНЕТ КАФЕДАГИ БОЛА НИМАНИ ЎЙЛАЯПТИ? ЎЙНАЯПТИ?

ажабланарлиси, у бундан хабар-иёлдигина айтган. Қиз асоси компютерга ўтириб, порнографик ва эротик фильмлар кўрган. Энг ёмони, мижозларга ҳам бу фильмларни кўрсатишдан уйламаган.

Ёки бир ҳолатда вояга етмаган З нафар коллеж талабасининг дарс вақтида, яны соат 11⁰⁰да гейм клуби ўйин ўйнаб ўтиргани кузатилган, улардин исаги бу ерда эканликлари ҳакида сўралганида “Биз амалиётдамиз”, дейишган. Баязин интернет кафеларда компютерларнинг “мия”си ўрганинда, порнографик ва шаҳвонийлик руҳидаги бир қанча фильmlар ва ваҳшийлик мазмунидаги ўйинлар борлиги аниқланаб, қонуний тартибларни чоралади.

Кўнсонли интернет кафе ва гейм клубларнинг ҳар бирини ҳар куни назорат қилишнинг имкони ўйқ. Масалан, биргина Чилонзор туманинда 55 та интернет ва гейм клублари мавжуд. Биз уларда кунинг 10 тадан рейд ўтказсан, қолган 45 тасини назорат қилинумизча вақт бир оз чўзилиди. Шубононда, маҳалла фаоллари, таълим мусассалари, маҳалла посполитари ва клуб раҳбарлари, хулиас, ҳаммамиз ҳамжигъатликлар ёшлиаримизнинг матнавий тарбиясига қарашпимиз, улар нима билан ва қай тарзда машузул бўлаёттанидан боҳабарларимиз, тўғри ўйлурк кўрсаттанимиз айни мудлаодир.

Тўйчи АЛИЕВ, коллеж ўқувчisi, 18 ёнда:

— Интернет кафеларга асо-

ни тарғиб этувчи суратларга дуч келаверман. Кўрининг турибиди, бу расм ва қисқа метражли видео лавҳалар компютер хотирасига очиқ ҳолда сақланмокда. Бу беҳаёт суратлар мендай ёшингитларнинг бозидида хаёлинни бузади-ку. Энда ўзинги ўйнаб кўрининг, ўйин ўйнаши учун кираган кичик синф ўқувчиси ёки қиз бола буларни кўрса, у қандай оноқулай аҳволта тушади! “Оммавий маданият”нинг бу кўринишлари унинг онигига, тарбисига қандай таъсир қиласди? Кафе бошқарувчилари ўзларининг ҳам ўша ўқувчилардай ўғил-қизи ёки опа-синглиси борлигини ўйлаб иш тутишса, яхши бўларди.

Зарифбой ИБОДУЛЛАЕВ, Тошкент тибииёт академияси асаб касалликлари кафедраси профессори, нейронсиолог:

— Компютер ўйинларига боғланниб қолиши ўсмиринг соеглигига қандай таъсир қиласди? Инсон мияси 15 ёнчага ҳар қандай ташки маълумотларни ўта фаол даражада қабул қилиб, ўрганиб бошлайди. 15-20 ёш орасида бу жароён бирор сустланиши, бироқ ўйқолмайди. Демак, ўсмирлар даврида инсоннинг мияси, асосан, маълумот тўплайди, лекин уни тўғри таҳлил қили олини қобилиятига ҳали тайёр бўлмайди. Шунинг учун ҳам болалик ва ўсмирлик даври асосан тақлид қилишдан иборатидир. Улар яхши нарсага ҳам, ёмон нарсага ҳам тайёр бўлмайди. Шундай яқинлашган сайин тақлидчанлик камайиб боради. Бироқ, болалик ва ўсмирлик даврида олин-

си мальумотлар билан кўп ишлайверса, эслаш қобилияти сустлаши бошлади. Шунингдек, бода ўта инжирик, жаҳдид, насиҳатларга қулоқ солмайдиган, ўзбопимча, ҳиссиятесиз бўлиб ўсади. Ёшлиарнинг компютери ва интернетдаги сайтилар ҳамда ўйнларга боғланниб қолиши нағақат юқоридаги ҳолатларни келтириб чиқаради, балки бошқа турли хил ҳавфли касалликларга чалинишига ҳам сабаб бўлади. Демак, ота-оналар ўз фарзандлар билан ҳар доим түшунтириши шилларини олиб боришилар ва уларнинг руҳияти ҳамда жисмоний ҳолатидаги оддий ўзарашларга ҳам эътиборли бўлишларни лозим.

Лобар КЕНЖАЕВА, уй бекаси:

— Иккى нафар ўслим бор, бири 7-синф, иккинчиси 5-синфа ўйқиди. Дадаси эрталабдан кечгача иш билан банд. Табиийки, уларнинг тарбияси билан асосан мен шуғулланман. Иккى йил олдин тўнгич ўғлимнинг ҳаракатларидаги ўзарашини сезиб қолдим. У ҳар хил баҳоналар қилиб, дадаси ва қонида алоҳидан сўраб пул олар. Фанларга нисбатан қизиқини пасайиб, сержаҳ, тажани бўлиб боради. Аста-секин дарслардан ҳам кеч қайтадиган оддий чиқарди. Бир куни ўнг яқин дўстини ўйга тақлиф қилишини тайинлади. Сўнг, сиздирислардан уларнинг ўзаро сұхбатини кузатдим. Улар асосан интернет тармоғида маънавий-маърифий мақсадларимизга хизмат қиливчи ижтимоий сайтилар сифатида сони жиҳатидан ортиши, интернет кафеларда миллӣ менталитетимиз, маънавиятизм, қадриятларимизга зид бўлмаган ҳолда иш олиб бориш лозим.

Тадқиқотларга кўра интернет нетдан олинадиган маълумотларнинг 10 фоизи ҳақиқат, қолган 90 фоизи маънавий таҳдидларга хизмат қилар экан. Бу эса, айниқса, ёшлиарда мағкуравий иммунитетни шакллантириши ва мустаҳкамалашни доимо тақзоғ этади. Модомики, интернет кафелари ёшлиарни ўзига жалб этиш хусусияти шунчалар эта экан. Бундай ёшлиар тарбиясида оқиқона фойдаланиши ҳаракат қилиш ҳам мумкин. Уларлар замон талабларига жавоб берса олиши билан бирга, интернет тармоғида маънавий-маърифий мақсадларимизга хизмат қиливчи ижтимоий сайтилар сифатида сони жиҳатидан ортиши, интернет кафеларда миллӣ менталитетимиз, маънавиятизм, қадриятларимизга зид бўлмаган ҳолда иш олиб бориш лозим.

Ёшлиарга интернет имкониятларидан эзгулик, яхшилик, илм-фан, келажак йўлида фойдаланиши ёриттиш ҳар биримизнинг, кенг жамоатчиллик-нинг маънавий бурчи, ҳаётини масъулиятидир.

Долзарб мавзу

шиши. Англадимки, ўслим аллақандай кафеларда ўйин ўйин учун пунини, вақтни сарфлаягти. Дадаси иккимиз нима қилиш ҳақида жилдий ўлашиб кўрдик, уларга ѡч нарса демадигу болаларнинг бўши вақтни тўлдириша қатъий киришидик ва бунга эришидик. Муҳими, назоратсиз қолдирмадик. Ҳозир иккоби ҳам футбол тўғрагига қатнашиши билан бирга шиллиз тили ва математика фанини пухта ўрганиши билан банд.

Лутфилла ТУРСУНОВ, психология фанлариномзоди:

— Faqat ўйинларгида эмас, ҳозирги ёшлиарнинг дунг юқеаларига қизиқишлари ёки маълум бир янгиликларга интилишлари уларни интернет клубларга етаклайди. Бу эса кўпинча интернет тармоғига боғланниб қолиши олиб келади. Баязан, ёшлиар тармоқдан олаётган маълумотларнинг моҳиятини англаб етмайдилар ҳам. Ҳатто, жаҳондаги турли хил ёт оқимларнинг пайрашиларга анларниб юлаёттанини сезмай қолиши мумкин. Интернетдаги турли хил сайтилар ва ўйинларга боғланниб қолиши натижасида эса ўсмиринг дунг юқеараш ториб, интернет кафеларда соатлаб ўтирадиган бўлиб қолмайди. Баязан, мактаб ёшилдаги болаларнинг ота-оналари уларнинг диккати тарқоқ, хотириси зониф бўлиб бораёттанидан илоншади. Бош мия асосан керак-

Гулоза БОБОЕВА, “Оила ва жамият” мухобири.

— Ҳаётда доимо гўзаллик яратишга интилдим. Мен ясаган сержило буюмларни кўриб, инсонларнинг баҳри-дили очилсин, дея уларнинг ҳар бирида бор санъатимни акс эттиришга ҳаракат қилдим. Умр деб атальмиш тилсимнинг кутилмаган сир-синоатлари олдида киши баъзан ожиз ҳам қоларкан, аммо инсон доимо яхшилик нурига чин дилдан интилса, унга албатта осонрок кечади ва ҳамиша кўзлаган манзилига етиб бора-ди, — дейди бугунги сұхбатдошимиз — таникли заргар, Ўзбекистон ҳалк устаси Фасихиддин Дадамухамедов.

Фасихиддин ДАДАМУХАМЕДОВ,
Ўзбекистон Республикаси ҳалк устаси:

ГЎЗАЛЛИК УМР БЕЗАГИДИР!

— Фасихиддин ака, заргарликдек энг мураккаб ва нодир ҳунарни танлашингиз хакида сўзлаб берсангиз.

— 1975 йилда Тошкент театр ва рассомчилик институтин санъатшунослик факультетин тамомлаб, давлат санъат музеида иш бошлидим. Музейга кўйилган ноёб экспонатлар, айниқса, қадими заргарлик буюмлари мени жуда қизиқтиради. Бундай тақинчоқлардаги бир-бирини тақрорламайдиган нақшлар мураккаблиги, тош танлаш услубининг бетакрорлиги, кўли гул усталаримиз яратган нағис буюмларда акс этган санъат даржасидаги маҳорат мени оҳанрабодек ўзига жало этарди. Шунинг учумми, заргарлик касбини пухта эгаллашга интилдим.

Ўшандо музейимиз хазинасини бойитиша "Усто" бирлашмаси (хозирги "Устозода" корхонаси) билан ҳамкорлик қилинади, баҳтли тасодифи қарангни, устозим Ниёзали Холматов билан ҳам шу даргоҳда танишганмиз.

— Ҳар бир ўлканинг ўз заргарлик мактаблари ва йўналишлари бор. Сиз ҳам қадими ўзбек заргарлик тақинчоқларини турли кўргазмаларда намойиш килиб, дунёга танитиб келаётган фидой усталардан бирисиз. Айтинг-чи, бу каби миллий ўзлигимиз намуналарига чет элларда қизиқиши қандай?

— Эсимда, 1990 йили Санкт-Петербург шаҳридаги "Шарқ ҳалқлари этнографияси" номли музей тақлифига биноан Ўзбекистондан уста кулол Акбар Раҳимовнинг кулолчиллик ва менинг яратган заргарлик намуналаримиз шамланган шахсий кўргазмаларимиз намойиш этилган эди. Ҳозирги кунга қадар менинг ижодимга мансуб 20 дан ортик, заргарлик буюмлари ўша музейда сакланяпти. 1988 йилда эса Польшада ўтказилган ҳалқаро кўргазмада ҳам қатнашдим.

қачон ясагансиз ёки қадимги буюмларни, деб саволлар беришади. Уларнинг хайратини сўз билан тасвирлаб беролмайман.

Вьетнам, Япония, Буюк Британия, АҚШда, шунингдек, Германияда дунё миқёсида ўтказиладиган ҳалкаро кўргазмада кетма-кет уч йил

— Камолиддин Бехзодномидаги миллий рассомчилик ва дизайн институтидаги бир неча йил «Рассомчилик тарих» фанидан сабоқ берганимдаги иқтидорли ёшларнинг қизиқиши ва интилишларини кузати хавасим келарди. Эх, қанийди, ўша лаҳзаларда ёшлигим кайтиб келса-ю, давлатимиз томонидан уларга яратиб бериладиган шароит ва имкониятлардан илхомланиб, маза килиб ижод қиласам дердим. Ҳозирги ёшларга чин юракдан хавасим келади. Энг баҳти ва омадли авлод вакиллари шулар-да.

Айни пайтда Республика рассомчилик коллежида "Заргарлик буюмлари" фанидан ўқувчиларга устозлик килајман. Бу илм даргоҳида иқтидорли ёшлар жуда кўп. Уларнинг ҳам маънан, ҳам моддий жиҳатдан кўллаб-куватлаётгани барчамизни куонтиради. Боиси, бўлгуси санъат даргалари, ҳалк усталари шулар орасидан чикишига ишонаман.

Мен шогирдларимга, ўз наъватида оталари қасбига меҳр кўйиб ҳунар ўрганиётган фарзандларимга илм олиш, танлаган соҳани пухта эгаллашларида замин бўладиган бадиий ва иммий асарларни кўпроқ мутолаа килишини тавсия қилишдан чарчамайман. Айниқса, шогирдларимга турли эскизлар чизиб бериши билан кўпроқ машул бўламон. Боиси, бизнинг ишимизда эскизни аник ўлчам асосида чизишва тайёрлаш энг муҳим омил саналади.

Ҳаётда нимагаки бор вужуди билан астойдил интилган киши эзгу орзусига етади. Ўзи танлаган касбга меҳрмуҳаббати бўлса, сабр-тотади ҳам ўз-ўзидан пайдо бўлиб бораверади. Ҳар бир яратилётган асарга ана шундай тарзда қалб кўринигизни бермасангиз, у тайёр бўлганнида ҳам кўнгилдагидек чикмайди.

— Фасихиддин ака, заргарлик бобида сизнинг ўзига хос йўналишингиз ва миллий руҳ сингдирилган ажойиб услубингиз борлиги кўп марта эътироф килинган. Ҳўш, айтинг-чи,

Гурунг

сиз яратган санъат дурдо-налари юртимизнинг бошқа ҳудудларида фаолият юритаётган усталар ижодидан кайси жиҳатлари билан фарқланади?

— Тан олиш керак, ўзбек ҳалк заргарлик мактаблари кенг қармовли ва мен бу борада катта ўзгариш ясамаган бўлмасам-да, лекин йиллар ўтгани сайн камёб бўлиб бораётган ўзбек заргарлик тақинчоқларида кўлланган қадим услубларнинг очилмаган кирраларини юзага чиқариша, имкон қадар янгилик яратишга, оз бўлса-да, кўшимчалар киритишга ҳаракат қилдим. Масалан, Тошкент заргарлик мактаби тақинчоқлари нозик нақшлари билан ажralиб туради. Мен буюмлардаги нозик ишланган гулларни замонавийлик билан ўйғунаштириб, ўз ишимда нақшлар орасига бирор калин безаклар бердим. Одатда, аксар ҳолларда мен тури табии тошлардан кўпроқ фойдаланаман.

— Ӯ оиласидан кўнгли тўқ, хонадонидан файз аримайдиган кишининг ишида ҳам унум бўлади, дейишади. Шу ўринда мухлислиларга оиласигиз ҳакида ҳам сўзлаб берсангиз.

— Менимча, ҳар бир инсон ёшлида олган тарбиясига монанд умр кечиради. Умр йўлдошим Наимахон билан 35 йилки, тинч-тотув яшаб, ҳаётнинг машақатли сўқмоқларидан эсон-омон ўтиб келяпмиз. Эсимда, менинг тайёрлаган ишларимни энг биринчи баҳоловчи аёлманди. У мени доим руҳлантирар, ясаган буюмларимни кўриб, ўз фикр-мулоҳазасини яширайтади. Ўзи келганда танқид ҳам қиларди. Унинг маънавий кўмакдosh бўлганлиги туфайли ўйлаган ишларимни тинч-хотиржамлик билан амалга оширади. Баъзи пайтларда ундан маслаҳат ҳам сўрайман. Эррак ва аёлнинг бир-бирини тўғри тушуниши оиласидан кун-кундан обод бўлишида жуда зарурдир. Шу маънода ҳамиша баҳт биз билан ёнма-ён туради, деб айти олишга ҳақиман.

Умр деганлари оқар сувга ўхшайди. Инсон ҳаётда яшар экан, фарзанднинг камолини, уларнинг яхши инсон бўлиб етишмогани орзу қулади. Оллоҳа минг катла шукрли, тўрт нафар ўғлимнинг ҳаммаси олий маълумотли. Улар орасида менинг изимдан бораётгандари ҳам бор. Бошида бу иш анча машақатли эканлигини тушунтирдим, мана, анча йиллардан бўён кунт билан заргарликнинг сир-асрорларини ўрганиб келишмоқда. Мен зиёли бўлиши инсонга наф келтиришини, ўтмишда ҳам бобокалонларимиз чукур билим олиш орқалигина довруга тараттанилини сингдиришга ҳаракат қиласман.

Шахноза ТОЖИДДИНОВА сұхбатлашиди.

ПОДАГРА — бу сўз асли юнон тилидан тилимизга кириб келган. "Подагра" организмда пайдо бўладиган сурнекка касаллидир. "Подагра" сўзининг туб илдизи "оёқ қопқони" деган маънони англатган.

— Тушунарли, — деди шифокор беморга синковлик билан караб, — сизда подагра бошланган.

Журналдан

ИТКЎЙЛАК — чақолқа биринчи марта кийгизиладиган, кўйлакка ўхшаш буюм қадимги даврларда "иткўйлак" деб аталган. Адабиётшунос Тўра Нафасонинг изоҳига кўра, бу сўз ҳозир ҳам тilda сакланниб қолган. Бу сўзниг пайдо бўлишига сабаб, қадимда чақалокни ёмон кўзлардан, инсу хинслардан асрар мақсадидаги иримлар сабаб бўлган бўлиши керак.

ТУФРО — қадимда ҳуқмдор номи билан битилган хат бошидаги муҳр, сарлавҳа "туфро" деб аталган. Китоб ёки унинг фасллари бош саҳифасида икки-уч ҳарф кўшилмаси тарзидаги беказли ёзув ҳам шу сўз билан ифодаланган.

Яна улким, бир нишонингизни келтурдилар, түгросида Мирзо отини битмайдурсиз.

Алишер Навоийнинг "Муншоат" асаридан

ТУЯТОВОН — кўмликларда ўсадиган, ўт, бута, чала бута кўринишидаги кўп йиллик ўсимлик тилимизда "туятовон" деб атлади. Бу ўсимликнинг бундай гаройиб ном билан аталишига, эҳтимол, унинг тия товонига ўхшашлиги сабаб бўлгандир.

Қовжираган тута-воннинг нимитатир хидо шошқалок кузнинг омонатлигини эслатади... ёвшанлар, шувоклар, тиканлар ва тута-вондек кумга хос ўсимликлар бу саҳронинг табиий кўринишларидан бирини ташкил киларди.

Садриддин Айний Эшқобил ШУКУР тайёрлади.

— Алло, "Оила ва жамият"ми?

— Худди шундай, марҳамат, ўзингизни таниширинг. Кандай масалада кўнгироқ қилаёттандингиз?

— Намангандан, агар мумкин бўлса, исми-шарифимни тўлиқ ёзмасанги, майлими?

— Тушунмадик, нега энди?

— Илтимос, мен сизга айтмоқчи бўлаётган воқеалардан энг якин дўстларим ҳам бехабар. Шунинг учун...

— Хўш, сизни эшитамиз.

— Онам билан дадам ажрашганида, мен 8, синглим б ёшда эдик. Ўша кун ҳеч ёдимдан чиқмайди. Ойим бизга туни билан роса гап ўргатиб чиқди. Эртаси куни судда ойим ёд олдириган ёғон сўзларни айтдик. Дадамнинг ойимни аёвсиз уриши, ўйга бегона аёлларни бошлаб келишлари... хуллас, ҳаммани алдадик. Ва биз ойимиз билан яшашимишини таъкидладик. Ўшанда дадамнинг ҳайрат билан катта-катта очилган кўзларига қарай олмаганман. Кўнглимдаги гапларни айтишга, дадамнинг бағрига отилишга ойимдан кўрқанман.

Ноҳия, суд уларни ахротди. Уйимиз тўрт кисмга бўлиниб, бир бурчаги дадамга тегди. Лекин ўша куни отам елкасига костюмини ташлаб, бош ёзганча уйимиздан чиқти кетди. Кетаётб, менинг елкаларимдан ушлаб, кўзларимга қаттиқ тикилди. "Ўғлим, сендан хафа эмасман. Ноҳир сен ҳеч нимани тушуна олмайсан. Илтимос, сени олиб кетайин, бу ерда колсанг, ўзингга жабр қиласан", деди. Лекин мен дадамни қанчалар яхши кўрмайин, барibir кучокларидан чиқишига уриниб, тириклидам. Агар ўшанда ойимнинг кипшиларидан заррача хабардор бўлганимда, жон-жон деб дадам билан кетган бўлардим...

Орадан олти ойча ўтгач, уйимизга бегона бир киши келди. Ойимнинг қистови билан бизлар уни "дада" деб чиқира бошладик. Синглим унга тез ўрганди. Аммо мен ўз дадамни унтулмасдид. Бирорни дада деёлмасдид. Бунинг учун кўпинча ойимдан калтак ҳам ердим. Табиийки, мен ҳам янги дадамга ёкмадим. Ойим ўйда бўлмаган пайтларда у мени туртилар,

мазах қиларди. Кучим етмайдиган ишларни қилишга мажбурларди. Мен дадамнинг ёнига кочиб кетишга ҳаракат қилдим. Аммо у кишини тополмадим.

— Шу орада отангиз бирор марта сизларни йўклаб келмадими?

— Келди, бир гал мева-чева, кийим-кечак

ҚАЙТАР ДУНЁ ЭКАН-ДА!

кўтариб келувди, ойим дарвозадан киритмади. Остонамизга кўйиб кетган нарсаларини эса қарғана-қарғана кўчага улоқтириди. Шу-шу дадам қайтиб келмади. Аста-секин улгайдик. Мен бошлангич синфларда яхши ўқидим. Аммо катта бўлганим сайн ўйгай дадам мени мактабга юбормас, оғилхонага боғлаб кўйган мол-кўйларини бокишишни талаб киларди. Энг ёмони, ойим унга ётироҳ билдирилар, менинг орзулавим ҳақида ёзитишни ҳам истамасди. Шундай килиб, мактабдаги ўқишиларим пасайиб кетди. Ўртоқларим мактабни тутатиб, институтларга киришганида, мен кўрага ўралашиб кишилодга колиб кетдим.

Ийлар ўтиб, синглимни узатдик. Аммо у бир йил ўтмасданоқ қайтиб келди. У ойим ва ўйай дадамнинг кўлида эрка-тантик, бўлиб ўсганди. Кейин ўша орада мени ҳам ўйлантирадиган бўлишиди. Ойим бир дугонасининг қизини келин қиладиган бўлди. Киз кўнглимга ўтиромаган бўлса-да, ўдагиларинга дағдағалари, кейин бошимга ит кунини солишиларидан

келин-кўёвнинг ота-оналари билан сухбатлашдик. Бўлажак набираларининг нуқсонли, ногирон бўлиб дунёга келиши мумкинлигини тасаввур килиб кўришиларини айтиб, бу хатоликдан уларни қайтарishiшга ҳаракат қилдик. Шунда кизнинг отаси: "Бундай никоҳ эрта-индин ноҳуш оқибатларга олиб келишини кўпчилик айтаяти, биз билмай қолибмиз, деб олмаймиз. Ола-сингилларининг ўзлари шуни холашаяти, сизларнинг ёрдамингиз билан шу тақдир ишини яхшилика ҳал килишса, яхши бўларди-ку", деди.

— Бу хоҳимисиз конунга зид эмас, деб қараяпмиз. Киз ҳам, ўигит ҳам бегона бўлмасин, ахир. Бу ёғи, пешонамиздагини кўраверамиз, балки соғлон түғилишар, — деди кизнинг онаси.

Биз уларга қариндошлар ўтасидаги никоҳ билан боғлик оқибати янчли тугаган ҳаётин мисолларни кеттириб, ўзок сухбатлашдик, хато кимасликка унададик.

Чиндан ҳам аҳолининг турли қат-

Кўнгироқ

кўркиб, ноилож рози бўлдим. Ийлар ўтди. Икки ўғилли бўлдик. Хотиним Замира тилили-жағликини эди. Ойим билан худонинг берган куни уришарди. Рўзгоримиздан барака йўқолганди. Бу вақтда ўйай дадам ҳам ишламай ўйда ўтиради, аёлларнинг жанжалига қози эди. Мен-ку, мардикорчилик килиб уч-тўрт сўм топишга уринардим.

Хотиним ойим билан муроса қилолмагач, охири қариндошлар аралашиб, ховлимиз ўртасидан девор тортилди. Шундан кейин куломиг тинчир деб ўйловдим. Йўк, кайда, аёлларнинг феъл-атвори баттар айниди. У энди менинг яхши пул томпастлигим, орзу-хаваслари поймол этилаётганини айтиб ёзиғиради. Икки ўғлим хакки-хурмати учун тишими-тишимга кўйиб, чидаб юрдим.

Бўлмади. Аёлларнинг "ажрашаман"га тушиб колди. Охири пайтларда ўз дадам кўз ўнгимда тез-тез намоён бўла бошлаганди. Хотиним мени судга берди. Судда... ўғилларим, мени жонларидан ортиқ суюдиган ўғилларим оналари билан яшашларини айтишиди.

— Нима, сиз, бу билан "кайтар дунё" бўлди демокчимисиз? Оилангизни тиклашга уринмадингизми?

— Фикри, нияти бузилган аёлга панд-насиши, ёвлиори кор қилармиди? Мен ўзимга эмас, ўғилларим таҳдирига ачинаман. Сезязисизи, менинг янчли кечган кисматим бир кун келиб фарзандларим таҳдирида давом этмас, деб кўркайман. Балки мен ўшанда дадам кеттанимда, бугун бутунлай бошкача одам бўлармидим. Ҳаётда ўз ўрнимни то пардим...

— ...жон, сизга нима деб таскини беришга ҳам хайронмиз. Балки маҳаллангиз фаоллари ўртага тушса, аёлингиз инсофга келиб қолар?

— Йўк, кеча ёзитдим, у мен билан ажрашган куннинг ўртасига ёт турмушга чиқибди...

Ийит билан кўп гаплашдик. У ҳозир курилиш ташкилотига ишга киргани, ҳаётини бошқатдан бошламоқчи эканини айтиди. Ҳарна, кўнглимига ёргулик инди. Ўнга фарзандларни таҳдирига тарбияси масаласида яна судга мурожаат этиши маслаҳат бердик. У бизга раҳмат айтиб, хайрлаши...

Шахло ТОШБЕКОВА ёзиб олди.

ФОЙДАЛИ МАСЛАҲАТЛАР

Организмга В12 витамини етиш-маслиги лабларнинг чети бичилиб конашига олиб келади. Ушбу витаминдан тўйиниш учун сут, пишлок, жигар, кўклатларни кўпроқ истемол килинг.

Беморларга атаб асосан ёрқин рангдаги, нафис ифорли гулдастлар олган маъкул.

Балиқ тозалаётганингизда ишингиз осон кечишини хоҳласангиз, уни иссик сувга ботириб-ботириб олинг.

Сода билан ювилган идиш-товорларни чайиш жараёнида 30 сония давомида сув тагида ушлаб туринг. Шунда ундаги заарарли химикатлар тўкилиб кетади.

Ажин тушган кўлларга бодринг суртилиб, 10-15 дакиқадан кейин илик сувда чайилади. Сўнг озиқлантируви суртмадан суртисла, астасекин ажин йўқолади.

Шиша идишдаги ёғдан қолган доғларни йўқотиш учун унинг ичига картошка пўстлоғи, туз ва иссик сув кўйиб чайилса, самарали натижаберади.

Ошхона пичоқлари занглаб қолган бўлса, уни осонгина тозалаш мумкин. Бунинг учун пичоқларга ўсимлик ёғи суртиб кўйилади. Зо дақиқадан сўнг дока ёрдамида артиб ташланса бас.

Олимларнинг таъкидлашича, кўява мол гўштлари таркибида сочларни мустахкамловчи моддалар жуда кўп экан.

Музлатичдаги ёкимсиз ҳидни йўқотиш учун унинг ичига қайнатилган уксусли сув солинган идишини 1-2 соат давомида кўйиш тавсия этилади.

Ок рангли кийимлардаги тер доғини кетказиш учун ўша жойин новшадил спирт ва туз аralашmasi(1 стакан сувга 1чой қошиқдан) билан ишқаланг, сўнг илик сув билан юваб ташланг.

Нью-Йорк кўз касалликлари шифохона мутахассислари ўтказган тадқиқларга кўра томокни бўғиб тақилган ҳўйинбог бир неча дакиқа ичидага кўзда кон босимининг ошишига олиб келаркан.

Гулдастларни узок вақт саклаш учун биллур, чинни, пластмасса гулдонларга кўйиш мумкин, аммо металл идишлар тўғри келмайди.

Гулноза САЙДВАФО қизи тайёрлади.

Мулоҳаза

ламлари ўтасида олиб борилаётган тарғибот-ташвиқот ишларни туфайли қариндошлар ўтасидаги никоҳ кейинчалик нафақат фарзандлар соғлиги, балки оиланинг маънавий мухити билан ҳам боғлиқ масалаларни пайдо килишини кўркайман яхши билади. Айниқса, ота-оналар фарзандларини бундай никоҳга ундағанида ўигит-қизларнинг бунга ётироҳ билдириётгани кузатилади. Шундай бўлса-да, айрим ҳолларда ўзаро қариндош ўигит-қизларнинг никоҳни расмийлаштириш максадида мурожаат килиш ҳолатлари учраб туради.

Шу бойи тарғибот ишларимизнинг тасирчанлигини янада ошириш, бу борада оммавий ахборот воситалари имкониятларидан ҳам кенгрок фойдаланиш, инсон таҳдири билан боғлик бу муҳим масалагат ҳамоатчилик ётиборини кучайтира боришизим лозим.

Юлдуз РАХАТОВА,
Тошкент вилояти Зангита
тумани 2-сонли
ФХДЕ бўлими мудири.

КИМ ҚАНЧА ГАЗЕТА ЎҚИЙДИ?

Сиз дунё бўйича ким қанча газета ўқишини биласизми?

XXI асрда янги номдаги номустақил кундалик газеталар дунё бўйича таҳминан 8,1 фоизга, мустақил кундалик газеталар эса 8,9 фоизга ўсган.

Янги номдаги номустақил газеталаринг кўтапшиши эса ўтган асрға нисбатан таҳминан 0,3 фоизга камайган. Мустақил кундалик газеталарни ўйлдан-ўйла 0,06 фоизга ўсаётганини ҳам кузатишмиз мумкин. Янги нашрларнинг умумий ўсиши бундан саккиз ўйл

олдин, яъни 2006 йил ҳолатида Африкада 4,5 фоиз, Жанубий Америкада 1,4 фоиз, Австралия ва Океанияда 1,2 фоиз ҳисобида тақсимланган. Лекин Европада 1,2 фоиз, Шимолий Америкада 0,4 фоиз, Осиёда эса 0,3 фоиз газеталар матбуум сабабларга кўра ўз фаoliyatiini тўхтатган. Шу ерда яна бир маълумотни айтиб ўтмоқчимиз, жаҳон миқёсида факат номустақил кундалик нашрлар адади 28 фоизга ошган. Қолган нашрлар ҳафтада бир, икки марта чиқадиган ва ҳоказо. 54 фоиз ҳамда якшанба куни чиқадиган газеталар адади 36 фоизга кўтапшиган. Умуман олганда, жаҳондаги барча газеталарнинг адади кўтапшиган. Айни вақтда дунёда бир кунда 464 милиондан зиёд нусхада газеталар чоп этилади. Газета муштарийларининг сони ҳам аср бошидаги 414 милион нафардан буғунга келиб, 439 милион нафарга ошиб кетган. Газеталарни кўлдан-кўлга ўтиб ўқишини инобатга олганда эса, ҳар куни бир милиондада киши газета ўқийди. Энг муҳими, кейинги ўйларда гарчи компютер технологиялари ривожланган, интернет тармоқлари оммалашган бўлса-да, газета ўқувчилари сони камайгани ўйк.

Наргиза СИДДИКОВА
тайёрлади.

саҳифаси

ҚАРЗ УЗИЛДИ, РЎЗФОР БУЗИЛДИ

Махалла фаоли сифатида хизмат юзасидан турли оиласларга кириб, одамлар билан мулокот қилишимизга тўғри келади, уларнинг яқин кишисидай бўлиб қолганимиз, кувончу ташвишларига ҳам шерикмиз, — дейди таҳриритимизга пойтадтан кўнгирок, килган Одилжон ака. — Махалладомиз Ойгул деган қизни бир йигитга унаштириши. Тўйга бир ҳафта қолганида кўёвингон онаси мебелларни қайтариб юбориби, деган гапни эшитдик. Кўнглим хижил бўлиб, келин бўлмишнинг ўйига бориб, онаси билан гаплашдим. Кудасининг бундай килиғидан дили оғриған Гулчехарон “Тўйни қайтарсан, қизим баҳтсиз бўлиб қолади, деб кўрқиди ва қарзхавола килиб, мебелни кудам айтганидай туридан олишга мажбур бўлди. Илоҳ йўқ, шу матоҳи деб орамизга совуқчилик тушмасин”, дейи кўзларига ёш оли.

Энг қизиги, куда холанинг тўйдан кейин кўрсатган қилиғи ҳаммасидан ошиб тушибди. Нима эмиш, келин-кўёвнинг ётоқхонасидаги парданинг ранги мебелларга мос эмас, унинг кўринишини бузаяпти, бошқасига алмаштиринг, деб туриб олибди. Охири, турли баҳоналарни рўйчан қилиб, онасини холи-жонига кўймаётганини кўрган Ойгул аразлаб ўйига қайтиб келди. Уч-тўрт киши бўлиб, кўёвнинг бордик. Бир амаллаб ёшларни яратшириб қўйдик. Бироқ, ишонч дара кетган хонадонда файз қолмас экан. Барибири бу оиласи саклаб кололмадик, улар конуний ажralишиди.

Ойгулнинг ёши **29 да**. Ўз соҳаси бўйича нуғузли ташкилотда ишлайди. Оғир-вазмин, тарбияли қиз. Бир оиласи гуллатиб яшнатишига ишонман. Унинг қадрига етадиган йигит учраб, баҳти очилиб кетса, сизлардан миннатдор бўлардик.

ОДИЛЖОН ака.
Тошкент шахри.

ТАБИАТ – ДОРИХОНА

ШАМОЛЛАШНИНГ ДАВОСИ

Кучли шамоллашдан кейин қоладиган асоратларни бъозан бартараф қилиш кийин кечади. Тумов, йўтал, бурун битиши сизни безовта қилаётган бўлса, ушбу маслаҳатларни эътиборингизга ҳавола этади.

• Ўртача катталиқда бир дона лимон кайнаб турган сувга бир дакиқа ботириб олинади ва пўсти билан гўшт киймалагидан ўтказилади. Унга 100 гр. майиз ва икки ош қошиқ тарик (ячмень) солиб араплаштирилади. Музлаткичга кўйиб, ҳар куни овқатдан олдин бир чор қошиқдан ичилса, яхши малҳам бўлади.

• Уч чор қошиқ кизил лавлаги шарбатига бир чор қошиқ асал кўшиб араплаштирилади. Ушбу араплашма беш маҳалдан олти томчидан бурун катакларига томизиб турилса, тумовни бартараф этади.

• Йўталга қарши бир алоэнни йирик пастки баргларидан тўрт донасини олиб, майда кесилади. Сўнг устига ярим стакан узум виноси кўйиб, оғзи ёпиги идишида 7 кун коронги жойда сакланади. Тайёр бўлган араплашмадан ҳар куни уч маҳал бир ош қошиқдан ичиш лозим. Йўтал ўтиб кетмаса, муолажани давом эттириш керак.

• Икки босх пиёз тўртбурчак шаклда тўғралади. Сўнг

ДАРДЛАШГАНИ ДЎСТ КЕРАК ЭНДИ

Ёшлигимдан оғир меҳнатда катта бўйдам. Мендан кейинни сингилларимнинг бўйлари етиб қолгани учун педагогика техникин тутатгач, ўйдагилар ўзим ёқтиргмаган йигитга мажбурлаб узатишиди. Эрим ҳеч қараводида ишламас, ота-носинынг қарамодигида яшарди. Барибири турмушимиз узоққа чўзилмади. Икки нафар фарзанд кўрганимдан сўнг ажрашдим. 27 ёшимида олий ўқув юртига ўқишига кириб, олий маълумотли бўлдим. 24 йилдан бўён мактабда бошлангич синфларга дарс бериб келаман. Тўнгич ўғлимни уйлантиргач, рўзгорини алоҳида қилишга курбим етганидан кувондим. Ўз меҳнат билан ўйжой, ҳатто шахсий машинага ҳам эга бўлдим.

Фарзандлар вояга етиб, қалдирғоч боласидек мустақил ҳаётта учирма бўлганидан кейин ёлғиз эканим билиниб қолди. Кенжатоим ҳозир ҳарбий хизматда, йигитлик бурчани ўтапти. Бир ўзим ҳаётдек ҳовлида ёлғиз яшайпман. Ишга бораман, ўйга кайтаман. Суянадиган дардкашим йўқ. **Ёшим 49 да**. Олий маълумотли, Тошкент шахрида яшови ўй-жойи тайин инсоғи бир эркак учраса, турмуш куриш ниятидаман.

ЗАМИРА,
Сирдарё вилояти.

ЁШЛАР БИЗНИ ТУШУНИШДИ

Газетанинг 3-сонидаги чиқкан “Кизим тинч, ўзим эса”... номли мақола муаллифи бухороли Назира ая бўламан. Мен ҳақимда мақола чоп этилгач, кўплаб юртдошаримдан кўнгироклар бўлди. Кимдир отаси, кимдир ёлғиз қолган қариндошига сўраб, мен билан танишиш истагини билдиришиди. Кўшни Навоий вилоятида яшови Бурхонжон исмли кишининг фикрлари менга маъкул келиб қолиб, у киши билан учрашишга қарор

килдим. Суҳбатлашиб кўргач, бир биримизга маъкул тушиб, қариндошуруглар билан маслаҳатлашиб, уларни киши ўтиб ўтдим. Икки нафар келини билан каттагина ҳовлида яшар экан.

Энди сизларга дардимни айтмасам бўлмайди. Одам кексайган сари кўпам шовқин-суронга унча тоби бўлмай борар экан. Хар пайтда бўлиб турса майлику-я, лекин саккиз нафар невара, ҳовли ҳар доим гавжум. Эрталабдан неваралар бобосининг хонасига кириб, ўйни нақ бошларига кўтаришиди. Бундай шовқиндан отанинг тез-тез қон босими ошиб турсада, юрак ютиб келинларига бирор нарса деёлмас экан. Шифокорлар унга тинчлик кераклигини, акс холда бу дард оғир оқибатларга олиб келиши мумкинлигини айтишач, ташвишланиб қолдим. Чолимнинг соглигини ўйлаб бир режани амалга оширедим. Нафаками олган куним иккимиз бозорга бориб, майда-чўйда харид кильдик-да, ёнига супра-тахта, яна элак, бир қоп унни ҳам таксига ортиб, уйга келдик.

Бизнинг бу ишимиз рўзгоримизни бўлак қилишга бўлган ишора эканини тушунган келинлар ҳам ортича бевозта қилмай кўйишиди. Ҳифиларимиз хижолат бўлиб, узри ҳавола қилиб киришганди, “Бу ташвишлар асло ҳафагарчиликдан эмас, оддий зуруртдан, холос. Ҳали тетикмиз, ҳолимиз етмай қолганида ўзларингиз қарайсизлар, сизлардан бошқа кимимиз бор, болаларим”, деб кўнгилларини хотиржам қилдик. Келинлар ҳам, ўғилларимиз ҳам ҳар куни кириб ҳол-ахвол сўраб тuriшади. “Тансиркөк таом қилган кунимиз невараларни чақириб меҳмон қиламиз. Шу десангиз, ҳозир умр йўлдошимнинг қон босими ошмай, соглиги анча яхши бўлиб қолди. Кизлари ҳам, ўғиллари ҳам мендан миннатдор. Ишқилиб, кексалиқда келган баҳтишимизга кўз тегмасин.

НАЗИРА ая,
Бухоро вилояти.

ТАБИАТ – ДОРИХОНА

сирли идишга бир литр сув ҳамда пиёзни солиб, ярим литр сув қолгунча қайнатилади. Кайнатма сап-сариқ рангга кириб, қуоклашиди. Сўнгра уни докадан ўтказиб, тўрт соат тидириллади. Ушбу қайнатма тўрт-беш маҳал кун давомида бир ош қошиқдан беморга ичилса, йўтал аста-секин йўқола боради.

• Йўтални турбадан ҳам даволаса бўлади. Бир дона турпни пўстлогини артмасдан, ичини яхшилаб ўйиб, сўнг тоза асал солиб, иссиқроқ жойга кўйилади. Ундан ажралган ушбу шарбатни кун давомида бир чор қошиқдан ичиш лозим.

• Икки дона ҳам картошкани пўсти билан йирик киргичдан чиқариб, бир ош қошиқ сирка кўшилади. Ҳарорат кўтарилишада, докага ўраб пешонага компресс қилинса, 1 соат давомида беморнинг ҳарорати нормаллашади.

• Гриппга қарши бир дона каттароқ лавлагининг пўстини артиб, ўртасидан ковак ўйлади. Сўнг шакар билан тўлдирилиб, духовкага кўйилади. Ажралиб чиқсан куюқ шарбатни кун давомида оз-оздан тўрт-беш маҳал ичиб турлилади.

• Томоқ оғриғига қарши бир чор қошиқ қончўп (чистота) ўсимлигидан, бир ош қошиқ алоэ, 1 ош қошиқ откулоқ барганини идишга солиб қайнатилади. 10 дакиқа тидирилиб, сўнг сузуб олинади. Ушбу қайнатма бир соат давомида майдада хўплаб ичилади.

Латофат САДДУЛЛАЕВА тайёрлади.

...Она кизи билан дўконга кириди. Янги чиқсан шим иккенинг ҳам маъкул тушиб, қай биримиз оламиз, деганча бир-бира гарашибди. Шунда уларни кузатиб турган сотувчи: «Опа-сингилга ўхшайсизлар-а, ўйлаб ўтириб нима қиласизлар, олаверинг, алишириб кияверасизлар-да», дебди...

Янга бир ажаб лавҳани эшитинг: Дўкнга чиқетган онасини кузатаетиб кизи: «Ойижон, кўйлакнинг зўридан олаверинг, мениям яқинда борадиган байрам кечам бор», дермиш...

Бу каби латифанамо гаплар кейинги йилларда куломизга чалинадиган бўлиб колганини яширмайлик. Баъзи журналларда эса шу мавзуга мос карикатуранларга ҳам кўзингиз тушгандир. Бундай расмларда муболага йўклиги, хаммаси ҳётдан олинаётганига ишонасиз.

Лекин, тасаввур килинг, бўйи етган кизи билан кўчага, маъзур тутингу, маҳсус йиртиклар билан тайёрланган шим, шорткийб чиқаётган аёл ўз кизига кандай ибрат кўрсатишни тасаввур килиш учунчи кийин иш эмас. Шуни ўзига эп кўрган аёл: «Одамларнинг мен билан нима иши бор, қандай истасам, шундай кийинаман-да, хамма баракийб карайди-я. Хорижда шунча йил яшаган бўлсам, кимнинг нима кийгани билан њеч кимнинг иши

йўқ эди», деб нолиб ҳам қолишади.

Бизнингча, одамлар уларнинг ажабтовур кийимлари-ю, тақинчо-рига эмас, «Оналик фахми ва ибоси қаёқка ўйколди экан бу аёлнинг?», деган аламли ўйда унга қарашётганини тасаввур ҳам киломайди. Ён-атрофдагиларнинг маънавий тарбияси, ўзини тутишига бефарқ, локайд бўлмаслик миллий менталитетимизга хос хусусият. Чунки ёшлар катта-лардан ибрат олади.

ОНАСИНИ КЎРИБ...

— Якинда маҳалламиизда яшайдиган бир қизга совчи келди, — дейди Самарқанд шаҳридаги «Боғиширо» маҳалласи маслаҳатчиси Ойгул Абдуллаева. — Ҳалиги аёллар аввалига шу хонадон ахлини обдон сурishiришибди. Киз уларга ҳам, ўлига ҳам жуда маъкул тушган экан, ўлига ҳам жуда маъкул тушган экан. «Оиласидаги муҳит бошқачароқ эканми, — деб мендан маслаҳат сўрагандай

бўлди йигитнинг аммаси. — Эшишимизча, қизнинг бизнесмен онаси ресторона-ресторон кўп юараркан. Уйда ҳам тузук овқат пиширмасмиш, ҳамма егуликлар ресторондан келаркан. Қизнинг оғир-босисиги ҳакида эшитдик. Лекин у ҳам бир куни она-сига тортиб кетмасмикин, деган андишамиз бор-да. Шунга сиз нима дейсиз?» деб қолди. Тўғриси, бу аёлга нима деб жавоб беринши билолмай, ўйланиб қолдим. Уларга иложи борича оиласидаги мухитин яхшироқ кўрсатишига ҳаракат қилдим, колаверса, келин бўлмуш кизнинг ҳам бу масалада ўз қараш-фиклари бордир, деб кистириб ўтдим. Совчи-лар эса бошини сарак-сарак килишиб: «Киз бола дегани оиласидаги кўрганини қиласди-да, опахон», деб фикримга кўшилишмади...

Халқимизда: «Онасини кўриб қизини ол», «Бола — лой, она — кулол» каби синашта мақолларимиз маъномагази хаёт тарзимизга сингиб кеттани бежиз эмас. Дунёда қай бир маданиятлар таназзулга, учраётгани хонда бизнинг маънавиятимиз бардавом юксалища экани унинг мустаҳкам илдизлари миллий қадриятларимиздан куч олаётганини исботлайди.

**Гулруҳ МУМИНОВА,
«Оила ва жамият» мухбири.
Самарқанд вилояти.**

Карз шартномасининг нотариал тасдиқланиши тарафлар хоҳишига боғлиқ. Бу тарафлардан бирининг, аксариёт ҳолларда қарз берувчининг талаби билан амала оширилиши мумкин. Фуқаролик кодексида қарз шартномасининг нотариал тасдиқланиши мажбурий тарзда белгиланмаганини кўйидаги ҳолатлар билан изоҳланади:

Масалан, шартнома нотариал тасдиқланини учун тўлнадиган давлат бохига уни тўлаш мажбуриятни қарздор зиммасига юкланиши, шунингдек, қарз берувчи ўзининг молиявий ҳолатини ошкор қилишини хоҳламаган вазиятларда ҳам шартномани нотариал тасдиқлашни ортича иш деб ўйлаши мумкин.

Карз муносабатларидан келиб чиқадиган низолар, фуқаролик ишлари бўйича судларда кўриб чиқилади. Карзни ундириш юзасидан судда даъво кўзгатишнинг муайян муддатлари бор. Конунда белгиланганидек, қарзни ундиришнинг умумий даъво муддати уч йил. Даъво муддати қарзни қайтариш мажбуриятни вужудга келган пайтдан бошланади.

Юқоридагилардан кўриниб турибдики, ҳар қандай ҳолатда ҳам қарз шартномаси тузиш шарт. Негаки, бу ҳужжатни конуний равишда расмийлаштирасак, кейинчалик ўртада низо келиб чиқмайди. Ана шундагина ўзаро салом-алик, борди-келди, қариндошлилк муносабатларига путур етмайди.

**Саволга Тошкент вилояти Янгийўл тумани
ДНИ нотариуслари Гулбаҳор ФАКИРОВА,
Розия КУРБОНОВА жавоб берди.**

дейшиларда ҳам ажиси ҳикмат бор. 8 марта — Ҳалқаро хотин-қизлар куни, 21 марта — Наврӯзи олам — ўйлоши...

Демак, ҳаммамиз, кексаю ёш бир умр мартни, — баҳорин жуда согиниб, интиқ кутаверализ.

МОҲИНУР

ЭЪЛОН!

Тошкент шаҳридаги Олмазор туман TASH-TAMED-FARMA LTD КК тутатиланлиги муносабати билан гувоҳнома, думалоҳи мур, бурчак штамми ва бошқа ҳужжатлар БЕКОР КИЛИНАДИ.

Рўзметова (Юлдашева) Бахтинико Жўраевна номига ЎзМУ (собиқ ТошДУ) томонидан 1984 йил 30 июнда №12270 ракам билан рўйхатдан ўтказилган ИВ-1 №28215 ракамли диплом йўқолганини сабабли БЕКОР КИЛИНАДИ.

Катра

Ниҳоят, она тупроқдан бир ажиси ҳовур кўтарилади. Адирларда бойчечаклар бўй кўрсатади, чўчмомалар уйгонади, ўт-ўланлар ниши бошлайди.

Ўзим шу ойда туғилганим учунни, не-гадир мартни жуда яхши кўраман. Қизик, қаҳри қаттиқ қиши ҳам баҳорга ўрниш бўшатгиси келмайди. Лекин март мардона шахдам қадамлари билан аёлни кунлардан чўчимай кела бошлайди ва...

МАРТ

Ниҳоят, она тупроқдан бир ажиси ҳовур кўтарилади. Адирларда бойчечаклар бўй кўрсатади, чўчмомалар уйгонади, ўт-ўланлар ниши бошлайди.

Бошқа ўқуларни биладим, лекин бизнинг юртда мартни байрамлар ойи

ISSN 2010-7609

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент – 100000. Амир Темур кўчаси
1-тор кўча, 2-йи. Мўлжал: Олой бозори ёнида

Таҳририятга келган кўлэзмалар муалифларга қайтарилибди. Реклама материаллари мазмуни учун таҳририят жавобгар эмас.

«Шарқ» нашриёт-матбаба акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-йи. Босишига топшириш вақти – 15:00. Босишига топширилди – 15:00.

E-mail: oilavajamiat@sarkor.uz

Бош мухаррир:
Норқобил ЖАЛИЛОВ

Навбатчи мухаррир – Дилором
МАТКАРИМОВА
Саҳифалович – Илҳом ЖУМАНОВ
Мусахихлар – Сайдғани САЙДАЛИМОВ,
Гулноза БОБОЕВА

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигига 0169-ракам билан рўйхатга олинган. Буюртма Г238. Формати А-3, хажми 2 табок. Адади – 9857. Баҳоси қелишилган нарҳда.

ОБУНА ИНДЕКСИ – 176

Кабулхона: (тел-факс) 233-28-20
Котибият: 234-76-08
Мухбирлар: 233-04-50
«Оила» бўлими: 234-25-46

Web-site: oilavajamiat.uz

1 2 3 5

ИСТОМИН ЯНА ЖОКОВИЧГА ҶАРШИ

Ўзбекистоннинг биринчи ракамили теннисисти устаси Денис Истомин Бирлашган Араб Амирликларининг Дубай шаҳрида ўтказиладиган ATP Dubai Duty Free Tennis Championships мусобакаларининг илк учрашувида дунёнинг иккинчи ракеткаси сербиялик Новак Жоковичга карши ўйнайдиган бўлди.

Умумий совирин жамғармаси \$2,359,935 дан иборат Дубай турнирининг биринчи ракамили теннисисти Жокович ушбу мусобакаларининг амалдаги чемпиони хисобланади.

ЎЗБЕК ПОЛВОНИ МОСКВАДА ГОЛИБ

Ўзбекистон юон-рум кураши бўйича ўсмиirlар терма жамоаси аъзоси Илҳом Бахромов Москвада олимпиада чемпиони Борис Гуревич хотириасига ўтказилган XX ҳалкаро ўсмиirlар мусобакаси голиби бўлди.

Самарқандлик полvon 50 кг. вазни тоифасидаги мусобакаларда олтин медални кўлга киритди.

ҚИЗЛАРИМИЗ ОСИЁДА ТЕНГСИЗ

Ўзбекистон ёш гимнастичиличири Малайзиянинг Куала-Лумпур шаҳрида ўсмиirlар ўртасида ўтказилган бадиин гимнастика бўйича 13-Осиё чемпионати гурух ва жамоавий финал мусобакалари голиби бўлиши.

Гимнастичиличиличининг бу муваффакияти уларга шу Йилнинг 16-28 август кунлари Хитойнинг Нанкин шаҳрида ўтказиладиган иккичи ўсмиirlар Олимпия Ўйинларига иккита йўлламманни таддим қилди.

Гурух баҳсларида ўзбекистонлик Сабрина Рамазонова, Гўзал Рахмонова, Карина Тогаева, Комила Рустамова, Ирина Салех ва Фарғонз Аҳмедовалар Осиё чемпионлигини кўлга киритиши.

Жамоавий баҳсларда гимнастичиличириз Жасмин Юсупова, Анора Давлатова ва Нилюфар Шомуродовалар Осиёда тенгсиз деб топилди.

**Интернет манбалари асосида
Илҳом ЖУМАНОВ тайёрлади.**